

:: SALUT PÚBLICA :: INTERESSOS POPULARS :: ARTS Y LLETRAS ::

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: Ronda de l' Universitat, 96. BARCELONA

A «LA CAMPANA DE GRACIA»

En l' últim número de *La Campana de Gracia* corresponent al 29 del pròxim passat Maig, s' hi publica un article, un sueltó y una làmina que fan referència al senyor Pi y Margall y á las idees per ell sustentadas.

Nosaltres, que no som Piistas ni partidaris de cap personalitat política, encara que las idees de un pujan agradar-nos *relativament* més que las de un altre, nos repugna que se pretenga á gratsient desviar la opinió pública, y que se ataquin avuy principis que ahir se defensavan ab entusiasme.

En l' article que titula *Lo senyor Pi y Margall, l' Autonomia y l' Pacte*, es ahont pretent lluhirse *La Campana*, fent esforços de retórica per probar que l' AUTONOMIA y l' PACTE son duas quimeras somiadas per lo senyor Pi, y jutja 'l sistema tan descabellat, « que desafiém, diu, al »home més enamorat de las teorías á que 'ns »demostrí que siga realisable.»

Donchs nosaltres recullim lo desafió llenat per *La Campana de Gracia*, y estém disposats á demostrarli que es cert y just, lo que ella diu qu' es fals é injust.

Pero com *La Campana* fa devegadas com lo diari d' en Brusí... que tira la pedra y amaga la má; ó, ab altres termes: que l' hi agrada parlar com un papa infalible desde sa cátedra, y quan es invitada á discutir fa 'l sort; no volém exposarnos á que 'ns regalés lo mico de no respondrens.

Ja ho te entés *La Campana de Gracia*.
Llensa un guant y LA TRAMONTANA lo recull.
¿Es de debó?
¿No se 'n tornarà enrera?
¿Sostindrà lo seu reto?

Desde ara l' hi prometém discutir y rahonar ab calma; per més que las qüestions indicadas son com las castanyas més bonas: calentas y grossas.

Esperém la resposta.

AMOR DE SAGRISTÁ

Rateta de *sagristia*,
aucellet de *campanar*,
com si oisses *predicar*
escolta eixa *lletania*.

Desde 'l dia que 't vaig veure
devant d' un altar *resant*,
que 't *venero* com á un *sant*
y del meu cap no 't puch treure.

Ets com la *verje* morena
que tenim á Montserrat,
y ets, á dir la veritat,
mes neta que una *patena*.

Tu á mos ulls no tens rival
per lo aixerida y airosa;
ets la més rica, preciosa
y *divina catedral*.

L' aymarte ho tinch per gran sort
y aixó no ho vulguis duptá,
puig si be soch *sagristá*
jo, nòya, també tinch cor.

Per tu no passo 'l *rosari*
com avans ab *devoció*,
no sé dir cap *oració*
y 'm te de renyá 'l *vicari*.

Y ho juro per *sant Corneli*,
t' *adoro* ab tan gran deliri,
que 'm fonch lo mateix que un *ciri*;
(aixó es cert... com l' *Evangeli*.)

Quan te veig molts cops besar
las llagas d' aquell *Sant-Cristo*,
penso jo: ¡votoalisto!
¡si *Cristo* 'm pogués tornar!

Quan te veig de genollons
al peu del *confessionari*,
per més que vulga pensarhi
no penso en *sants* ni *oracions*.

¡Ay! penso que tot pecat
jo sols *absoldre* 't voldria;
(per *penitencia* 't daria...
un petó ben cargolat.)

Quan te miro, ressalada,
esperant lo *capellá*
que ab gust te vingui á doná
aquella *hostia consagrada*,

voldria sé (en bona fe)
de l' *hostia pura y divina*
que besant ta boca fina
sent lo teu flayrós alé.

Si ab tu no 'm pogués casar
¡vágam *sant Crispí gloriós!*
me llensaria furiós
daltabaix d' un *campanar*.

Allavors ¡ay! los perfums
d' *incens* jo no sentiria,
¡ja may més ningú 'm veuria
empuayant... l' *apaga-llums!*

Pero no, no tindrás tanta
crueltat dins de ton cor,
per causar la meva mort
fent com fas cara de *santa*.

Jo crech que m' estimarás
com un *angelet del cel*,
y dels teus llavis, com mel
un dolz sí me donarás.

Y quan ja tinga 'l teu sí,
y 'l *rector mossen Bernat*
als dos nos hagi tirat
trona avall, com se sol d'í,

duré, com *católich bó*,
descals y ab la millor roba,
un *ciri* á la *Bonanova*
més llarch y groixut que jo.

Francisco LLENAS

LO CAMP Y LA CIUTAT

QUADRO DE COSTUMS

I

EN LO CAMP

En una llarga eixida ó galeria de una casa payral de un aspecte, s'está passejant, una tarde del mes de Juny i tot fumant un groixut cigarro de paper que á deu denuncia que 'l combustible ha vingut d'Andorra, agés de cara afable que tindrà uns xexanta anys, bastant á la moderna, mes no mancanti la tradició simpática barretina.

Arriar-li lo cervell alguna idea fixa, perque los sos no son regulars, y tot plegat s'atura, y desmina depressa, y somriu, y murmura algunas tas inintel·ligibles, y per fi, com prenent una resosa'atura al extrém de la eixida, y crida:

—¡Vinga!...
Y una veu de dona respon prompte desde dins de las cambras:

—¡Qué mana?
—¡Vina!

Y luego compareix una robusta mestressa encara de bon regent y de agradable figura, á pesar deis seus 45 ó 50 anys, y li pregunta ab veu carinyosa:

—¡Qué vols, Magi?

—Fa estona que estich pensant una cosa que desitjaria passar endevant, mes vull consultarho avans á tu.

—Digas, vejám. Mes ja sabs que lo que tu fasses per mi ja está be.

—S'acosta lo nostre Roser, y com aquest any habém, gracias á Deu, tingut una bona cullita, pensava fer una festa ben lluhida, y com tu ets la que ha de carregar ab lo treball...

—¡Oh, per mi ray! ja pots passar endevant.

—Donch bé: ademés habia pensat que, si no 't sap greu, convidaria á D. Joan y la seva familia á passar uns quants dias entre nosaltres y participarian de la nostra festa. ¡Qué hi dius?

La mestressa arrufa 'l nas y estossega; mes promptament, dissimulant son disgust, diu:

—¡Ay, ay! ¡si que es estrany que t'hage vingut tal pensament!

—¡Sembla que no t'agrada gayre!

—¡Aixó d'haber de fer cumpliments; aixó de no poder quedar be ab tot lo gasto...

—¡Oh! son uns senyors molt senzills. Mira: D. Elvira diu sempre que 't vol coneixe, y que li agradaria tant veure boscos y vinyas y montanyas, y bous y ovel·las y burros... com pasturan, y li sembla que ja may mes patiria del pahidor, y D. Joan es un home á qui habém de estar molt agrahits, perque es un advocat de molta fama y que 'ns ha guanyat lo-plet de la devesa...

—Si: pero t'ha portat de compte quatrecentos duros, y ja pot estar content.

—¡Ab aquesta gent sempre un hi ha d'estar be, y ademés sempre honra lo tenir bonas relacions!

—Be, be: fes com vulguis.

—Si 't sab greu de cap manera.

—¡Si á lo menys vingués ell tot sol! mes ja veurás i compareixerá tota la cort celestial.

—¡Ca dona, no tinguis por! Potser ni ell tampoch, y is quedarém be ab lo sol coavit, pero á fe ho senti-perque vull que vege lo mal camí que tenim d'aquí carretera, y com té tanta influencia pudé logrará 'l fassen apriar y podriam tenir carro y...

—Fes com conegues, tot m'está be.

—Donchs digas al noy gran que puje que anirém á escriure tot seguit.

—¡Home, espera á demá!

—No, no: més val ferho ben aviat.

Y la mestressa se'n aná tot murmurant:

—¡Jo que 'm pensava que le 'n distrauria aquesta nit!

II

EN LA CIUTAT

En un elegant salonet de una casa de Barcelona, están entretenintse brodant unas sabatillas tot esperant l'esmorzar, una senyora de ja regular edat y que vol tornar-se jove á cop de coloret, polvos d'arrós, tintura Padró, cabell postis, cintas y totas las andrónimas que la moda exagerada prescriu, y una noya de 18 anys, que fora bastant agraciada si no 's desgraciés á forsa de gastar totas las tonterías que tant ridiculisan á la seva mamá. Més enllá hi ha un noy de 14 anys y una noya de 8 que matan lo temps esquisant papers, vius y aixerits, y per fi, prop del balcó, una dida grassa y fresca

com una vaca suissa, dona mamar y gronxa á una criatura que no vol dormir.

De prompte s'obra la mampara, y compareix un senyor de grave aspecte, que vesteix bata vermella y porta un paper á la mà.

—Mira, Elvira, quina carta que he rebut.

—De qui es? ¡qué diu? ¡Vejám! ¡illegeix!

—Es d'aquell propietari de més amunt de Manresa, del bon Magi, que diu que 'l dia de sant Jaume celebran la festa major ó aplech y nos hi convidan, y afegeix que tots ells tindrian tant gust de que 'ns hi servissem anar.

—¡Papá, jo hi vull anar! respon lo noy.

—¡Jo també! afegeix la nena.

—¡Si... sí!... ¡Anemhi... anemhi!...

—¡Calleu! ¡Qué hi dius, Elvira? no 't sembla que 't probarian uns quants dias de passejar per la montanya?

—¡Prou m'agradaria, pero fa tanta calor!...

—Mira, sembla que 'l viatge es molt senzill. Carril fins á Manresa; cotxe fins á Sallent, y allí, si 'ls escribim, esperarán ab caballerías pera arribar á la masia, que es duas horas lluny.

—¡T'agradaria, Leonor, anar per boscos y vinyas!

Y la noya gran, ab veu meliosa, contesta:

—No ho sé! me sembla que m'anyoraria; ¡deu esser tan trist! ¡més m'estimaria anar á una torre de Sarriá! Pero si tu hi vols anar, mamá, ja 't hi acompanyaré.

—¡Si; anemhi, anemhi! crida la quitxalla.

—Y ara ja hi haurá fruytá, y aquets dias de festa major no hi faltarán capons y conills y perdius y pollastres.

—¡Anemhi... anemhi!

—Hi podreu anar tu, Elvira, y la Leonor...

—¡Y jo també!... ¡y jo també!...

—¡Aixis, aixis: tots!

—¡Oh, si per cas, tots! ¡Veyas si deixaria la nena petita y la dida!... ¡de cap manera!

—Dona, ¡ne fareu massa!

—Y tu també, Joan, sense tu no 'm moch.

—Será un abús!

—¡Ca! als pagesos no 'ls ve pas may d'aquí: ja deuen tenir la casa gran.

—Si, si, tots; anemhi tots.

—Solzament deixem una criada per guardar la casa, ja n'hi ha prou.

—¡Fins una criada te'n vols portar!...

—¡Veyas quin paper fariam sense que 'ns acompanyés una minyona!

—Be, be, com vulgueu... ¡Quin dia voleu marxar, que escriuré que 'ns vinguen á esperar á Sallent!

—¡Oh! al ménos tres ó quatre dias avans.

—Demá, demá...

—Diré que 'l dia 20 hi arribaré.

—Si, dimars.

—¡Donchs ja está dit!

Y se'n van á esmorzar, que ja son dos quarts de dotze, y tot lo dia no parlan de res més que de la projectada expedició.

Arriba lo dimars, y en lo primer tren de Manresa y en wagó de segona, marcan plens de goig uns y d'alegria altres. D. Joan, D. Elvira, la senyoreta Leonor, lo noy Enrich, la noya Eivireta, la nena Frasquita, la dida Tomasa, la criada Pepa, y Minini, gos falder. Total 9: es dir, com deya la previsor mestressa Agna, tota la cort celestial.

¡Avuy si, bon Magi, que podrás dir ab veritat que t'ha arribat la discreció!...

(Seguirá)

Vicents de FEBRER

Los partidaris de la centralisació, ó sian los polítichs amants de menjar arrós ab pop pagant lo país, aprofitan l'ocasió ab motiu d'haberse donat crits de ¡visca Barcelona! en las festas del segon centenari d'en Calderon, pera dir que Madrid estima tant á las provincias.

Prou, prou, ja 'ls crech, homes. Sense tals vivas teniam un'altra proba del carinyo que 'ns professa Madrid; no vull pas dir alló de las contribuciones ni de las quintas, no senyors; me refereixo a la célebre frase: *Pide más que un catalan.*

Per altra part, jo tinch de dirlos que si trobava qui 'm mantingués sense treballar y 'm fes anar ben rumbós y provehit de butxaca, no sols l'hi cridaria ¡viva! sino que fins l'hi agrahiria 'l desprendiment.

Aixó últim no ho fa Madrid.

Lo nostre corresponsal de Torroella de Montgrí, en carta que tenim á la vista, nos escriu lo següent:

«Lo dia 25 del present mes (Maig) morí don Joseph Costa y Hugas, persona molt coneguda é ilustrada, y estant en los últims moments de sa vida, no tingué per convenient confessarse ni veure la cara de cap capellá.

«Donchs lo senyor rector maná que no se le hi dongués sepultura, ó terra sagrada com ells ne diuhen, segons una pastoral que cita de 3 de Janer de 1879.

«Tal dit tal fet. Som al 31 y 'l senyor rector guanya la basa.

«Se treballa molt acudint á las autoritats superiors, mes per ara tot es misteri y confusió, y entretant lo cadavre está tancat y soldat dintre un bagul de zinc y aquest ficat dintre un altre de fusta.

«Se diuhen y contan moltes cosassas respecte aqueix cas tan especial, puig al últim encara no se sab de públich ahont es ni que s'ha fet del dit cadavre.»

Lo escandalós del fet nos estalvia 'ls comentaris. Tota persona decent y civilisada se sentirá possehida de indignació devant de tan brutal etzegallada clericallesca, y no podrá ménos de desitjar vivament que arribi ben aviat lo dia de treure als capellans de tota participació en los assumptos civils, deixantlos reduits á vendre indulgencias y dir missas pe 'l consumí dels que encara 'n necessitin.

«Lo Consell de Ministres ha acordat permanecer neutral en las eleccions, no apoyant cap candidat.»

Je, je, je!

Ja 't conech herbeta, que 't dius... Sagasta.

Quan veji un govern que perdi las eleccions, fará una creu blanca ab un guix negre.

Avuy, primer dia de Juny del any 81 del sigle XIX, s'ha celebrat en Madrid un *meeting* abolicionista de la esclavitut dels negres.

Ab *meetings*: me sembla que 'ls negres ne tenent per temps pera emanciparse.

¡Y de l'emancipació dels esclaus blancs!...

—Calla, home, calla. No sabs qu'en Castellar ha dit qu' *anem tan bé.*

En Menendez Pelayo, aquell jovenet místich y místich, convertit en académich per obra y gracia de lo que vostés vulgan, ha pronunciat un bríndis combatent á Calderon.

Aixó probará que aquell nen de mamas es académich no per la altura á que hage arribat, sino per lo nivell á que ha baixat l'encartro-nada Academia.

Ha brindat per la Inquisició, per la intolerancia y per l'absolutisme...

No mes sento que si un obrer brindés avuy per certas cosas molt bonas lo ficarian á la cangri...

Los municipals de caball de Barcelona que han anat á Madrid per las festas, s'han lluhit d'alló més, puig fins diuhen que 'ls arribaren á pendre per soldats estrangers.

¡Qui sab! Ab molta facilitat podriam ser *inglesos*... del Ajuntament.

En la ciutat de Mechelstown (Irlanda) lo di-jous passat hi hagué un motí.

La policia sigué apedregada per haber agafat á alguns obrers.

De *El Cencerro*, setmanari molt *çalao* que 's publica á Madrid, copiém sens traduhir perque no perdi lo flayre, lo següent suelto:

«En el banquete y reunion federal que ha habido en Barcelona, en honor á Pí y Margall, dijo éste que seria jefe del partido, mientras hubiera peligros que correr. Eso de los *peligros* no ha sido de mal efecto, hermanito Moisés; pero antes que vengan esos peligros, bueno será que se convoque la Asamblea federal, para que ésta decida quién ha de tener la jefatura del partido, pues la saliva se me va gastando de decir, que este procedimiento es el verdadero democrático; pero nada, los republicanos somos como siempre: aplausos, vivas y mucha música; y aquí, lo que hace falta es silencio y organizacion fusilera, para que cuando lleguen los peligros, tenga el hermanito Moisés la satisfaccion de correrlos, tremolando esa bandera que con tanto *valor* defendió en union de sus hermanitos los cantonales.»

S'ha descubert una agencia clandestina que tenia per objecte proporcionar creus y altres distincions de noblesa ó de honor mediant lo pago de alguns grapats de pelas, segons lo grau de *honor* ó de *noblesa* que 's pretenia obtenir.

Sempre hi cregut que aquell que busca una cosa es perque l'hi fa falta.

Llegeixo en un diari que en l'asumpte de la agencia clandestina pera la concessió de creus, s'hi troba complicat un governador de provincia, un metje estranjer y un oficial de Beneficencia.

Endevant las atxas.

Los regidors d'oposició del Ajuntament de Madrid tractan de presentar un vot de censura contra l'arcalde perque va donar un banquet sense ferho saber al municipi.

Y be ¿qué hi fa? mentres després se sápigui qui paga!

¡No sembla sino que 's pensin que no son á Espanya!

Lo dissapte passat, en la fàbrica mecànica de teixits de ca'n Rodés, de Barcelona, se'reventá la caldera, produint 3 morts y 12 ferits.

Se diu si la caldera no estava en prou bon estat per funcionar, si'l maquinista no era més que un fognista, etc., etc., lo qual probaria que per l'estalvi d'uns quants rals se atenta impunement contra la vida dels treballadors.

¿Se exigirá la responsabilitat, si n'hi ha, á qui correspongui?

No hi ha perill.

En Madrid s'ha celebrat un banquet per los estudiants en lo qual s'han pronunciat una pila de brindis á la unió de Espanya y Portugal.

Pero 'ls portugueses, no tractanse de federació ibérica, tothom sab com pensan. No están per brochs.

Tots los telégramas que de Madrid han vingut aquestos dias, parlavan molt de lo idem bé que per tot se rebia á la representació de Barcelona.

Y durant aqueixos mateixos dias ha sigut publicat lo real decret autorisant lo pas á nivell del ferro-carril de Fransa per lo carrer de Aragón.

Y ara vajin *atando cabos*, que diuhen los castellans.

L'Ajuntament de Huesca ha portat als tribunals al bisbe de aquella diócesis.

Ajuntaments aixís, ne voldria un á cada poble.

DE RUSSIA

diuhen que la revolució fermenta per tot arreu. Los periódichs están privats de retratar l'estat dels ánimos, pero ben clar ho demostren los continuats arrestos de oficials que 's fan cada dia, y 'ls disturbis y conmocions que per tots cantons se notan.

Ultimament escriuhen que 'l nihilisme te fomentada una eferveescencia popular de tal naturalesa, que tots aquestos disturbis no son mes qu'espurnas precursoras d'una foguerada, que 's tem no siga mes grossa que la de la Revolució francesa del sigle passat.

Y resultat d'aqueixas noticias, uns compran dinamita y altres.... bacallá sech.

En todas partes cuecen habas, diu lo refran castellá.

A Grecia s'ha descubert una irregularitat (vulgo estafa), de *padre y muy señor mio*.

Nada menos que un vapor, *Zolchos*, que servia per falsificacions de sellos, bitllets, lletres de cambi, valors y altres menudencias per l'istil.

Diuheu que 's tracta de imposarlos un sever castich.

Si aquí á Espanya se fes aixó ab los empleats *irregularisadors*, s'haurian hagut d'engrandir los presiris.

Lo ministre de la República Francesa, senyor Ferry, ha combatut en lo Parlament l'article de la comissió que obligaba als seminaristas al servey militar com á los demés francesos...

Ha dit que aixó seria la mort del clero; lo qual presta un *servey públich*.

(Servey???)

Y lo pitjor del cas es que en Ferry ha guanyat, y 'ls aprenents de capellans sols serán un anyet soldats.

Y los fills del poble, los treballadors, tindrán que serne quatre.

¿Y alló de l'*Egalité*...?

Alas ocho des temeñana
sera Os te enlasacreria del
Gobierno Sibil.

Ab aquest geroglífich, escrit al dorso de una candidatura, va ser citat en lo govern civil de Palma de Mallorca un individu per imposarli una multa de cinquanta pessetas.

¿No es cert que sembla mentida que de un govern civil d'Espanya pujan sortir aquestos *gramaticidis*?

Donchs es veritat, perque la redacció de *El Comercio* de Palma del qual prenem la noticia, guarda lo preciós document.

Ja tenia'rahó la vella de no volguerse morir may.

¿EN QUÉ QUEDEM?

Sota ton balcó mirava ton rostre, que hermós somreya, y nostra vista parlava lo que la boca no deya.

Mos ulls, que ficos als teus, ab signos, preguntas feyan, y 'ls teus, brillejant, als meus corrents la resposta deyan.

L'últim jorn que al balcó estavas no 'ls vaig entendre 't soch franch, te preguntí si m'aymavas, y los girares en blanch.

J. MATAS P.

EPIGRAMAS

Tartaner de Sant Cugat n'es lo germá d'en Macari, y avuy l'hi vist molt cremat, perque un senyor que ha trobat l'hi ha dit qu'era un *ordinari*.

Vaig sortir á doná un vol un jorn qu'estava emplujat ab la filla d'en Pujol, y en mitj de la tempestat ella va ensenyarme 'l sol.

A. FARIGOLA

—Molt generosa es la tia,— digué lo noyet Gabatas; y te rahó, cada dia sol darlhi un parell de natas.

J. T. y P. T.

XARADAS

—¿Tres quarta noya més mona!
—¿Sabs qui es? la *tersa prima*.
—¿La total que tant l'estima, caratus y qu'es bufona!
—Y per cert que hi ha un *hu dos tres* que l'altre dia á la Marta va comprá una *hu tres quarta*.
—¿Y vols dir qu'el promés?
—¿Tres ell? de ganas se'n mort; jo tinch lo consentiment de sa *hu doble* y mon parent...
—¿Si que amigu estás de sort!

TORTAMOLLA

—¿Ahont tres, senyor Pascual?
—A buscá *hu dos de total*.

J. T. y P. T.

GEROGRÍFICH

L amar

IA

3 ors

ZEREP

SOLUCIONS

Á LAS CABORIAS DEL NÚMERO PASSAT

XARADA : Camiseria

CREU DE PARAULAS : — Ca. Casa. Asas. As.

GEROGLÍFICH : No hi ha home sens home

CORRESPONDENCIA

S. Piers. Paciencia, home, ja se li acostá 'l torn. Rebrém ab molt gust tot lo que vinga de V. pero sia concis que 'ns falta espay. || V. Ferrer. Está molt bé. || Barberet de Reus. Los epigramas y 'l cuadrat be; lo demés es flux. || H. H. Entesos. || Blay Blanch. Lo segon molt be, l'altre no fla. || Pepito Garlopa. Molt be, noy, pero del Comediant no 'ns en recordém; ja debiam contestarho. || A. Soler Font. Aprofitarem lo salt de caball arreglant los versos, que son perilluosos y 'l fiscal tindrà que dirhi. || A. Salabert. Coixeja massa y es molt verda. || Ll. Pujol y V. Avuy no podem servirlo. || J. T. y P. T. Los epigramas arreglats anirán. || B. Romo M. Ara es massa tart; se'n va aquesta setmana y no tindria actualitat. Envihi més. || Mariner. Tal vegada 'l publicarem. Es cosa molt facil. || Un Pelacanya. Algo anirá. || A. Tomás. Las actualitats son descuidadas de forma y vellas avuy. Arreglarém las felicitacions y lo demés. || J. F. (Sallent). Ho hauriam de fer de nou y no tenim temps. Vosté pensa com un home encara que no escrigui be.

Barcelona. Tipografia LA ACADEMIA, de Euzristo Ullastres 96, Ronda de la Universitat, 96

LA CAMPANA DEL ANY 1872 Y LA D' AVUY

—Miri, senyor Pi; una servidora avans me deya federal y.....; y progressant com los cranchs, ara renego del Pacte, de la Federació, y de tot lo que sigui anar endevant

7/10